ઈશ્વરી કૃપાથી પ્રાપ્ત થયેલું દિવ્ય જ્ઞાન !

વાળની સમસ્યાઓ અને તેના પરના ઉપાય

(Hair related problems and remedies – Gujarati)

ગ્રંથનું મનોગત

આજકાલ વાળ વિશે કાંઈ જ સમસ્યા ન ધરાવતો હોય, તેવો પુરુષ અથવા સ્ત્રી જોવા મળવાનું દુર્લભ થઈ બેઠું છે. વાળમાં ખોડો થવો, વાળ અકાળે ધોળા થવા, તે ખરવા અથવા ટાલ પડવી ઇત્યાદિ સમસ્યાઓ આજકાલ બધે જ જોવા મળે છે. આ સમસ્યાઓ શારીરિક અને બહુ તો માનસિક કારણોને લીધે જ ઉદ્‌ભવે છે, એમ સમજી લઈને તેના પર ઉપચાર કરવામાં આવે છે. સદર ઉપચાર પણ ઘણું કરીને વિષમચિકિત્સા અર્થાત્ 'ઍલોપથી'ના આધાર પર કરવામાં આવે છે.

આધુનિક વિજ્ઞાન વાળની સમસ્યાની પાછળના કારણોનો વિચાર કરતી વેળાએ કેવળ શારીરિક અને માનસિક કારણોનો જ વિચાર કરે છે. વાળ મોટા પ્રમાણમાં ખરવા, સ્ત્રીના હોઠ અને હડપચી પર દાઢી-મૂછોની જેમ રુવાંટી હોવી ઇત્યાદિ સમસ્યાઓ પાછળ આધ્યાત્મિક કારણો હોય છે. આ ગ્રંથમાં વાળની સમસ્યાઓ પાછળ રહેલાં આધ્યાત્મિક કારણોનો પણ ઊહાપોહ કરવામાં આવ્યો છે.

વાળ ધોવા માટે આધુનિક વિજ્ઞાને નિર્માણ કરેલો એક પર્યાય એટલે રાસાયણિક ઘટક ધરાવતો દ્રવરૂપ સાબુ (શૅમ્પૂ). 'શૅમ્પૂ'ની આકર્ષક સુગંધ, વિજ્ઞાપનો (જાહેરાતો) ઇત્યાદિથી મોહિત થયેલા અનેક લોકોનું વલણ 'શૅમ્પૂ'નો ઉપયોગ કરવા ભણી હોય છે. 'શૅમ્પૂ'માં રહેલા રાસાયણિક ઘટકોને લીધે તેના દ્વારા થનારાં દુષ્પરિણામો ધ્યાનમાં લેવાતાં નથી. અત્રે આપણને ઋષિમુનિઓએ કથન કરેલો આયુર્વેદ ઉપયોગી નીવડે છે. આ ગ્રંથમાં સ્ત્રી-પુરુષે વાળ ધોતી વેળાએ શિકાકઈ, અરીઠા ઇત્યાદિ પારંપારિક વનૌષધિનો ઉપયોગ કરીને વાળ સ્વચ્છ કેવી રીતે રાખવા, તેનું માર્ગદર્શન કરવાની સાથે જ અન્ય આયુર્વેદિક ઉપચાર પણ બતાવ્યા છે.

વિજ્ઞાનના વધારે પડતાં પ્રભાવને કારણે આજકાલ ઘણાંખરાં લોકોનું ધર્મપાલન ભણી દુર્લક્ષ થઈ રહ્યું છે. પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં વાળ સાથે સંબંધિત કેટલાક આચાર (ઉદા. સોમવારે અથવા રાત્રે વાળ ન કાપવા) અને તેની પાછળનું શાસ્ત્ર વિશદ કર્યું છે. જો ધર્મમાં કહેવા અનુસાર આચારોનું પાલન કરીએ, તો જીવને સાત્ત્વિકતા મળવા સાથે જ આધ્યાત્મિક કારણોને લીધે નિર્માણ થનારી સમસ્યાઓ પણ ઓછી થઈ શકે છે. ગ્રંથમાં આપેલા આયુર્વેદિક ઉપચાર અને આધ્યાત્મિક ઉપાય સહુકોઈ દ્વારા કૃતિમાં લેવામાં આવે અને વાળની સમસ્યાઓથી તેમનો છૂટકારો થાય, એ જ શ્રી ગુરુચરણોમાં પ્રાર્થના ! – સંકલક

અનુક્રમણિકા

(કેટલાક વિશિષ્ટપૂર્ણ સૂત્રો * ચિન્હથી દર્શાવ્યા છે.)

૧. કળિયુગની કાળના સંદર્ભમાંની વિશિષ્ટતાઓ ૧૫
૨. વાળનો રંગ ૧૫
૨ અ. વાળ નૈસર્ગિક રીતે ધોળા થવા ૧૫
૨ આ. ઉંમર વધવા છતાં વાળ કાળા હોવા ૧૫
૨ ઇ. વાળ અકાળે ધોળા થવાના કારણો ૧૭
૨ ઈ. કેટલાક લોકોના વાળ જન્મતઃ જ અથવા નાનપણથી જ ધોળા હોવા પાછળનું શાસ્ત્ર ૨૧
૨ ઉ. વાળને કલપ લગાડવો (વાળ વિવિધ રંગોથી રંગવા) આ ઉપાયમાં રહેલું જોખમ ૨૨
૨ ઊ. આયુર્વેદિક ઉપચાર ૨૩
૨ એ. આધ્યાત્મિક ઉપાયોના સંદર્ભમાં થયેલી અનુભૂતિ ૨૩
૩. માથામાં ખોડો અથવા ખજૂરી થવી ૨૫
૪. માથામાં ખંજવાળ આવવી ૨૮
૪ અ. આધ્યાત્મિક કારણોના ઉદાહરણો ૨૮
૪ આ. માથામાં ખંજવાળ આવવાની સમસ્યા પર ઉપચાર કર્યા પછી થયેલી અનુભૂતિ ૨૯
૫. જૂ પડવી ૩૦
૬. માથા પરના વાળ અકાળે ઉતરવા (વાળ ખરવા અથવા ટાલ પડવી) ૩૨
૬ અ. વાળ ખરવા (શારીરિક, માનસિક અને આધ્યાત્મિક કારણો) ૩૨
૬ આ. ટાલ પડવી ૫૧
૬ ઇ. વાળ ખરવા, આ સમસ્યા પર વિવિધ ઉપચાર કર્યા પછી થયેલી અનુભૂતિ ૫૩
૬ ઈ. પુરુષ અને સ્ત્રીના માથા પરના વાળ ખરવા અને સંન્યાસીએ વપન કરવું ૫૬
૭. મોઢું, હાથ અને પગ પર અતિરિક્ત રુંવાટી હોવી ૫૮
૮. વાળના માધ્યમ દ્વારા થનારા અનિષ્ટ શક્તિઓના ત્રાસ ૬૦

	૮ અ. માંત્રિકોએ લડવા માટે વાળનો ઉપયોગ કરવો	૬૧
	૮ આ. અનિષ્ટ શક્તિઓની પીડા થવાના સંદર્ભમાંની વાળની વિશિષ્ટતાઓ	૬૧
	૮ ઇ. કાળી શક્તિનું ગ્રહણ અને પ્રક્ષેપણ	૬૬
	૮ ઈ. માંત્રિકોએ વાળ પર આક્રમણ કરવું	૮૬
	૮ ઉ. અનિષ્ટ શક્તિએ સંભોગ કર્યો હોય, તો જન્મનારો જીવ અને તેના વાળ	૯૦
૯.	વાળ સાથે સંબંધિત આધ્યાત્મિક ઉપાય, તેની પાછળનું શાસ્ત્ર અને ઉપાયોને કારણે થનારી અનુભૂતિ	૯૨
	૯ અ. આધ્યાત્મિક ઉપાયોની આવશ્યકતા	૯૨
	૯ આ. વિવિધ આધ્યાત્મિક ઉપાય	૯૩
	* વિભૂતિ, કપૂર અને ગોમૂત્રનો ઉપયોગ કરવો	૯૩
	* વાળ ધોવા માટે સનાતન શિકાકઈનો ઉપયોગ કરવો	૯૬
	૯ ઇ. કેટલાક આધ્યાત્મિક ત્રાસ પરના ઉપાય અને તેની પાછળનું શાસ્ત્ર	૯૭
	૯ ઈ. આધ્યાત્મિક ઉપાય કરવાથી અથવા કાળજી લેવાથી થનારા લાભ	૯૮
	૯ ઉ. જુદા જુદા આધ્યાત્મિક ઉપાય કર્યા પછી સાધકોને થયેલી અનુભૂતિ	૧૦૦
૧૦.	વાળ સાથે સંબંધિત કેટલાક આચાર	૧૦૩
	* વાળ કાપતી વેળાએ થનારા નાદ ભણી અનેક અનિષ્ટ શક્તિઓ આકર્ષિત થવી	૧૦૩
	* શનિવારે દાઢી શા માટે ન કરવી ?	૧૦૪
	* વાળ દ્વારા કાળી શક્તિની આપ-લે ન થાય, તે માટે કરવાની કેટલીક કૃતિઓ	૧૦૬